

Marc Matthys (1956)

Tussen 2004 en 2018 interviewde Simon De Rijcke voor het tijdschrift Ambrozijn enkele tientallen componisten uit Vlaanderen. Hij sprak met hen over hun opleiding en carrière, hun drijfveren en bekommernissen, hun oeuvre en esthetiek. De reeks omspannt bijna drie generaties: de jongste geïnterviewde in het rijtje was Luc Brewaeys (1959-2015), de oudste August Verbesselt (1919-2012).

De interviews bieden een kleurrijk perspectief op een bewogen (muziek)historische periode, van de late jaren 1930 over de oorlogsjaren heen tot het prille begin van dit millennium. Doorheen die verhalen worden verbanden tussen verschillende generaties zichtbaar en krijgt de lezer een uniek en persoonlijk inzicht – een blik van op de eerste rij, zeg maar – in de gebeurtenissen, concerten, lessen, vriendschappen en toevalligheden, die mee bepalend geweest zijn voor de nieuwe muziek in ons land.

Als primaire informatiebron zijn deze interviews relatief moeilijk te vinden. Op initiatief van Raoul De Smet en in samenwerking met Kulturele Kring Ambrozijn vzw maakt MATRIX ze daarom beschikbaar via haar website. Waar mogelijk zijn de teksten toegevoegd aan de overeenkomstige componistenfiches. Gebundeld zijn ze terug te vinden via deze link. Musicoloog Yves Knockaert schreef er een inleidend artikel bij.

Onderstaand interview verscheen oorspronkelijk in
Artistiek Tijdschrift Ambrozijn, jg. 34 nr. 1, april 2016, p. 11-16

www.matrix-new-music.be/publicaties
www.ambrozijn-vzw.be

Marc Matthys

Interview afgenomen ten huize van de componist op 7 april 2016

Het leven heeft zo zijn kronkels die een mens niet altijd begrijpt. Al jaren vraag ik me af hoe een briljant musicus, na aan een Belgisch conservatorium gedrild te zijn in het grote, klassieke repertorium en hogere diploma's piano, kamermuziek, contrapunt en fuga te hebben behaald, ertoe gekomen is om jazzpianist te worden en symfonische jazz te componeren. Om daarop een antwoord te krijgen, ging ik aankloppen bij Marc Matthys, de pas gepensioneerde directeur van het Kortrijkse conservatorium en thans de kersverse voorzitter van de Vlaamse ComponistenArchipel (ComAV). Marc Matthys is een van de promotoren geweest die de jazzopleiding in de Vlaamse muziekacademies en conservatoria hebben geïntroduceerd en op het curriculum geplaatst.

Meneer Matthys, leg me eens uit hoe het allemaal begon, die muzikale activiteit? Begon het thuis? Was het een muzikaal milieu?

Nee, hoor. Mijn vader was chef-kok en mijn moeder was huisvrouw. Zij waren wel lid van een zangkoor. Maar voor de rest waren er alleen de radio en grammofoonplaten. Mijn specifieke aandacht voor muziek is wellicht ontstaan doordat mijn zeven jaar oudere broer van Sinterklaas een kleine accordeon kreeg. Als peuter was ik door die klanken gefascineerd en probeerde ik, wanneer mijn broer niet thuis was, met één vingertje de liedjes van de radio na te spelen. Toen ik een jaar of zeven was en een kennis van mijn vader mij hoorde spelen, raadde hij mijn ouders aan mij naar de plaatselijke accordeonclub, waarvan hij sponsor was, te laten gaan. Op het moment dat ik voor

het eerst in het repetitielokaal binnenging en daar een twintigtal accordeonisten samen hoorde spelen, ging voor mij de hemel open.

Bent u dan lid geworden?

Ja, van de Gentbrugse Accordeonclub. Dat was in 1964, ik was 8 jaar.

Bent u toen ook al naar de muziekschool gegaan?

Omdat er toen geen muziekacademie in Gent bestond, ging ik naar de muziekschool in Gentbrugge, waar Armand Lonque directeur was, en volgde er notenleer. Pas als ik 9 was, konden ze me inschrijven in het Conservatorium. Maar dan wel voor notenleer en piano en niet voor accordeon want dat was 'maar een volksinstrument'. Ik bleef ook wel privé accordeonles volgen. Mijn leraar heeft me zelfs ingeschreven in een Europese wedstrijd in Parijs in 1964, in de laagste categorie natuurlijk. Ik speelde er, pas na drie maanden les, een arrangement van *Carnaval de Venise* en won de wedstrijd.

Was dat dan nog altijd op dat kleine instrument?

Neen, op een huurinstrument van de club. Mijn ouders hebben toen ook een buffetpiano gekocht. Een kleine vleugel was niet mogelijk, want we woonden op een appartement.

Ik veronderstel dat u toch ook ergens basisonderwijs volgde?

Ik heb op het Sint-Amandusinstituut het lager onderwijs en de lagere cyclus van de moderne humaniora gevolgd.

Hebt u nog herinneringen aan bepaalde leraren uit die jaren?

Ik heb in de humaniora toen tekenles gekregen van Jan Hoet en muziek- en taalles van Johan Van Nevel, de neef van de beroemde Paul.

Bent u daarna al op 15 jaar uitsluitend een muziekopleiding gaan volgen?

Neen hoor, dat kon niet en dat mocht niet van vader. Hij stond me toe verder muziek te beoefenen op voorwaarde dat ik eerst de humaniora afmaakte. Er kwam zelfs een leraar van het instituut pleiten opdat ik toch maar de moderne zou uitdoen. Gelukkig voor mij bestond er toen al de perfecte uitweg om de twee te combineren: in

1972 werd de kunsthumaniora voor het eerst ingericht in het Gentse Conservatorium. Dat werd meteen mijn 'place to be'.

De kunsthumaniora was een nieuwe studierichting. Waaruit bestond dat programma dan?

Ongeveer 70% van het programma bestond uit het pakket algemene vakken zoals wiskunde, wetenschappen en de talen Nederlands, Frans en Engels. De overige 30 % werd ingevuld door de artistieke vakken zoals notenleer, muziekgeschiedenis en instrument. Omdat ik mijn eerste prijs notenleer al op zak had van in het Conservatorium, kon ik die vrijgekomen uren besteden aan de pianostudie. Dat had enkele jaren later als gevolg dat ik mijn eerste prijs piano aan het Conservatorium kon behalen op mijn negentiende. Ik kon zelfs al meteen beginnen lesgeven want er was veel vraag naar leerkrachten door de geweldige uitbreiding van het Deeltijds Kunstonderwijs. Dat heeft dan op zijn beurt veertig jaar later als resultaat opgeleverd dat ik met negenenvijftig op pensioen kon.

Waaruit bestond het repertoire piano in de kunsthumaniora zoal?

Het zeer klassieke programma: veel Bach en Beethoven. Verder natuurlijk Chopin, Schubert, Debussy, Schönberg en nog vele anderen. En de verplichte examenstukken.

Maar nog geen spoor van jazz?

In de opleiding natuurlijk niet. Op het Conservatorium werd neergekeken op dat geïmporteerde genre. Maar mijn aandacht en oren stonden open voor de verschillende muzikale impulsen die ons via radio en platen bereikten. Net zoals bij een aantal medestudenten, en in onze vrije tijd 'jamden' wij erop los. Een compagnon van het eerste uur was de bassist Frank Coppieters, met wie ik nog jaren later in kwartet heb gespeeld. Hij speelt nu bij het Bach Collegium Japan en het Freiburger Barockorchester. Na de uren ernstige pianostudie spoelde dat improviseren alle stress uit me weg. Bovendien speelde ik nog altijd accordeon, waar het repertoire overwegend uit licht klassiek en amusementsmuziek bestond.

Componeerde u al in die jaren?

In 1973 of 1974, ik was toen 17 of 18 jaar, vroeg de directie van het accordeonensemble om een nummertje te schrijven. Dat werd mijn

eerste compositie: *Spring Time*, een musettewals. Die werd ook op de B-kant van een 45-toeren gezet. Meteen raak!

In 1975 behaalde u de eerste prijs piano, u ging al les geven, maar studeerde ondertussen verder aan het Conservatorium.

Eerst was er kamermuziek bij Georges Maes en harmonie bij Roland Coryn. Ik behaalde die diploma's het jaar daarop, in 1976. Het waren toen drukke jaren. Jaar na jaar legde ik examen af van een of ander vak: in 1977 praktische harmonie bij Rispens. Het jaar daarop contrapunt, gevolgd door fuga in 1979, allebei bij Roland Coryn.

Wat hebt u van hun lessen vooral onthouden?

Jan Rispens liet mij erg vrij maar door Coryn werd me discipline bijgebracht. Binnen de regels je ding doen is niet zo eenvoudig. Als het over de vierstemmigheid ging, gaf hij de raad: "Als je in een bepaalde stem niets te vertellen hebt, zwijg dan." Iets gelijkaardigs heb ik van Toots Thielemans geleerd: dosering. Niet teveel informatie in een keer.

U werd in 1978 laureaat van de Van Roy-pianowedstrijd, in 1979 van de Tenuto-wedstrijd én van de Europ Jazz Contest. In 1980 won u ook nog het Jazz Concours in Duinkerke. U presteerde uitzonderlijk op twee terreinen.

Ja, die jaren waren een echt hoogtepunt. Ik had toen met Dirk Decaluwé op fluit, Frank Coppieters op bas en Marc Roosendans op drums, een kwartet opgericht waarmee we stilaan de aandacht trokken. In 1979 waren we in het allereerste Jazz Hoeilaartfestival bij de laureaten en mochten dankzij Elias Gistelincx in 1980 op Jazz Middelheim in Antwerpen optreden. Diezelfde jaren vormde ik met de betreurde cellist Rigo Messens ook nog een duo. We speelden natuurlijk het klassieke repertoire maar ook werk van Jan Decadt en Arthur Honegger. Bij een concert dat we in Luik gaven werden we door iemand in het publiek zo positief opgemerkt dat we door diens bemiddeling in 1980 in Parijs de Grand Prix Humanitaire de France mochten in ontvangst nemen.

Waaruit bestond die grote prijs?

Gewoon een promotiecampagne voor concerten. Het kwam toen allemaal tegelijk. Want ook in 1979 behaalde ik mijn hoger diploma piano bij Louis Pas. Later huwde ik nog met zijn dochter Hilde die

ook een van mijn studiegenoten was, zoals Frank Coppieters en Dirk Brossé, Philippe Wezemaël en Patrick Mortier. Die laatste is nu mijn producer en bestuurder bij Sabam. Ja, die jaren 1979 en 1980!

Verbluffende carrière als interpreet, maar hoe zat het met het componeren?

Daarvoor was inderdaad niet veel tijd. Ook omdat ik in die jaren tijd uittrok om mijn luisterachterstand in te halen. Dat kon vrij goedkoop dankzij het bestaan van de Nationale Discotheek waar de lp's met opnames van allerlei klassieke meesterwerken ter beschikking lagen. Voordien had ik behalve het schoolprogramma enkel contact met muziek via het accordeonrepertoire en de radio thuis waar hoofdzakelijk naar lichte muziek en jazz werd geluisterd. Ook via die weg ontdekte ik de opnames van een van mijn jazzidolen, de pianist Errol Garner.

Wat mij dan erg intrigeert, is het feit dat u extra cursussen volgt enerzijds bij Frédéric Gevers, Monique Haas, Jacques Genty en anderzijds bij Etienne Verschuere en Roger Van Haverbeke. Kon u niet beslissen welke weg u wou uitgaan?

In voorbereiding van mijn hogere diploma's piano en kamermuziek wou ik me natuurlijk bijscholen, maar ik had de jazz nodig om me uit te leven. Als er dan cursussen werden gegeven in het kader van de jazz-festivals kon ik die toch niet laten liggen.

U bent wellicht de best geplaatste persoon om ons duidelijk te maken welke de kenmerken van de jazz zijn?

Improvisatie en typische ritmen. Zij hebben de muziek in de 20ste eeuw belangrijke nieuwe impulsen gegeven. Verschillende instrumenten zoals saxofoon, slagwerk en contrabas kregen een prominente plaats en op harmonisch vlak is verder gebouwd op de vernieuwingen van de grote impressionisten Ravel en Debussy.

En uw composities? Hoe ontstaan ze?

Ik schrijf meestal in functie van de uitvoering of de uitvoerders. Ik bedoel daarmee dat het muzikale basismateriaal en de uitwerking ervan afhankelijk zijn van het gebruikte instrumentarium. Je schrijft niet voor een combo zoals voor een big band of een symfonieorkest. De klemtoon ligt voor mij op het zo best mogelijk kunnen uitvoeren

wat op de notenbalken staat. Daarom moet de muziek aansluiten bij de traditie. Geen acrobatie of gezochte moeilijkheden.

Wel, daar noemt u het in een adem: combo en symfonieorkest. Uw stijl wordt omschreven als symfonische jazz, als crossover. Waarom?

Het combineren van stijlen en instrumentatie zijn mijn stokpaardjes. Er waren enkele grote voorbeelden zoals George Gershwin, André Previn, Michel Legrand en Dave en Howard Brubeck.

Hebt u geregeld opdrachten gekregen?

Onder andere van de VRT, Arco Baleno, Jeugd en Muziek Antwerpen en De Rode Pomp in Gent. Die werken staan ook op cd. Ik zal je er enkele meegeven straks.

Hoeveel titels hebt u op uw werkenlijst staan?

Met de werken voor schoolgebruik en de arrangementen erbij zo'n honderdvijftig.

Werden er ook werken gedrukt en uitgegeven?

Ja, enkele bij Golden River Music, Euprint en Var-Vrt. Maar tegenwoordig, met het internet, is alles in evolutie. Daarom heb ik nu mijn eigen bedrijf opgericht.

U hebt als lesgever en later als directeur vele jongeren opgeleid. Waren er die uw bijzondere aandacht hadden?

Ja, ik vermeld hier graag enkele laureaten van het Kortrijkse conservatorium. Liselotte Vermote die nu in Duitsland haar carrière uitbouwt. Steven Vanhauwaert die in Californië zit en pianotijger Julien Libeer die onlangs samen met Lorenzo Gatto alle vioolsonates van Beethoven heeft uitgevoerd in Brussel. Onder mijn eigen oud-studenten piano citeer ik vooral Filip Martens, die een eerste prijs behaalde aan het conservatorium van Moskou, verder nog Marian Steyaert en Christine Truyens. Dan zijn er nog de musici die in de jazzwereld hun plaats hebben veroverd zoals de orkestleider bij Axelle Red, Dominique Vantomme. Ook de directeur van Muziekmozaïek, Filip Verneert, en ook Bas Bulteel. Uit mijn harmonieklas komen dan Bernard Baert en Hendrik en Otto Derolez. Die laatste is concertmeester bij het Brussels Philharmonic Orchestra.

Ik heb gelezen dat u in Las Vegas heeft opgetreden en aan de Bowling Green University werd uitgenodigd. Kan u daarover iets meer vertellen?

Dat kwam door de hoornist Herbert Spencer die door het BRT-Filharmonisch orkest was uitgenodigd en voor wie ik een trio voor hoorn, viool en piano had geschreven. Hij was toen professor aan de Bowling Green State University en via hem werd ik geïnviteerd om concerten en cursussen over de jazz-scene in België te geven. In 2012 had in Las Vegas de 40ste NFA Convention plaats waaraan Peter Verhoyen deelnam. Op het Jazz Flute Summitconcert in augustus heeft Peter met de jazzfluitiste Ali Ryerson voor het eerst samen mijn muziek gespeeld. Ikzelf had toen een trio met Jeff Davies, bas, en Larry Aberman, drums. Het succes dat we daar oogstten, heeft geleid tot de productie van een mooie cd gewijd aan mijn werk *Best of Both Worlds, EU meets USA*.

Prachtig! Bent u actueel met een nieuwe compositie bezig?

Ik denk aan een vierdelige pianosuite voor onze dochter. Het werk zal weer uit verschillende stijlen bestaan. Wellicht een blues en een deel met Oost-Europese kenmerken. Maar ik weet het nog niet zeker.

Hoe begint u eraan?

Er gaat meestal een lang rijpingsproces aan vooraf. Het begint vaak met een inval die moet rijpen en organisch uitgroeien. Ik houd ook rekening met een aantal factoren zoals voor welke bezetting het moet zijn, voor welke uitvoerder(s), de voorziene lengte. Die bepalen mee de vorm die het werk uiteindelijk krijgt.

Meneer Matthys, ik dank u zeer voor uw ontvangst en dit aangenaam gesprek. Mag ik u namens de redactie nog een gelukkige verjaardag toewensen? U werd op 11 mei 1956 in Gent geboren en wordt binnenkort 60. Proficiat en nog vele jaren muziekvreugde!